

Polnina v državi SHS pavšalirana.

Naročnina listu: Celo leto K 120.—, pol leta K 60.—, četrt leta K 30.—. Izven Jugoslavije: Celo leto K 150.—. Inserati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Posamezna številka stane 1 krono.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — Z uredništvom se more gov. vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste. — Telefon št. 220.

67. številka.

Maribor, dne 17. junija 1921.

Letnik XIII.

Županske volitve v Mariboru.

Občinske volitve v Sloveniji, posebno v mestih, so demokratom popolnoma zmešale glave. Niti dva odstotka odbornikov niso dobili. Ljudstvo jim je povsod zaklicalo: Centralisti, grobokopi domovine, roke proč od naših samoupravnih občin! Upali so še na mesta, pa tudi tam razočaranje. Ljubljana, Ptuj in tudi Maribor so jim dali hudo brco. Pokazalo se je, da v Sloveniji ni demokratov! Zato pa sedaj po svojih glasilih vpijejo in kričijo, da je strah. Ker v Ptuj in Mariboru ni izvoljen županom demokrat, so naenkrat ta mesta narodno ogrožena. Očitajo naši stranki, da je izdala narodne interese! Seveda brez vsakega dokaza.

Demokrati in narodni socialisti naše stranke ne bodo učili narodnega mišljenja. Mi smo delali za narodnost v Mariboru, ko demokratov in narodnih socialistov še bilo ni. Mi smo se izpostavljali v boju napadom, ko si liberalci niti na dan niso upali. Mi smo branili slovenske narodne pravice v Mariboru javno in odkrito in požrtvovalno med celo vojsko, ko si liberalci niti dihati niso upali ter so se skrivali v avstrijskih uniformah in bili avstrijski „špiceljni“ med našim ljudstvom. Majniško deklaracijo, ki je naše ljudstvo navdušila, smo širili med ljudstvom edino mi in pripadniki naše stranke so bili, ki so jo z navdušenjem podpisovali, med tem, ko smo med takratnimi liberalci imeli celo take, ki so svoj podpis na deklaraciji — preklicali, ker so se bali preganjanja. Taki narodni strahopetneži nas ne bodo učili narodnega mišljenja! Med liberalci igrajo sedaj veliko vlogo tudi osebe, ki so svojčas iz gole strahopetnosti in breznačajnosti podpirale — nemški Schulverein in Südmarko. De kazla na razpolago! Tam imajo ljudi, ki so zdaj po osvobođenju ob ogroženosti meji gostovali pri Pascolo, Hoiniggu in drugih nemškutarjih. Tam imajo ljudi, ki so svoje otroke vzgajali nemško, da niso znali nič slovenskega jezika. Od takih narodnjakov se mine bomo učili narodnostnega čuta!

V Mariboru je SLS sklenila, da pri volitvi župana odda svoje glasove samo narodnemu kandidatu. In tega sklepa se je tudi držala. Novoizvoljeni župan V. Grčar je naroden skozinkoz. Bil je učitelj na šoli družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu, ki gotovo ni nastavljal v svojih šolah za učitelje nemškutarjev! Med vojsko se je boril kot jugoslovanski legijonar za našo novo državo. Kdo izmed naših demokratov in narodnih socialistov bi tako drzen, da bi trdil, da so mogli biti jugoslovanski legijonarji nemškutarji? G. Grčar je med vojsko več storil za jugoslovansko domovino, kakor vsi „Taboriti“ z dr. Serneem vred, ki ga pred in med vojno sploh slišati ni bilo, ker je takrat bilo še nevarno delati za slovensko ljudstvo! Gospodje „Taboriti“, kdor pozna na osebni župana Grčarja le najmanjšo narodnostno pregreho, na dan z njo, pa z dokazi. Nikakor pa ne gre ga splošno sumničati in mu kratkoma odrediti narodno prepričanje brez dokazov! In kakor novi župan, tako je naroden in skozinkoz pošten tudi podžupan g. Roglič. In ker je SLS pomagala postaviti na čelo mesta narodnega župana in podžupana, zato je po zatrevanju brezglavih demokratov izšla slovenski Maribor! Taka logika je mogoča le pri demokratskih puhloglavežih, ki so za sebe prepričani, da so se pri kakem obmejnem nemškutarju a la Pascolo, ali pa v družbi südmarkovcev in šulferajnovcev narodnostnega prepričanja kar po cevi iz sodov napili.

Proti nepoštenosti policajdemokracije.

(Interpelacija narodnega poslanca Vladimirja Pušenjak in tovarišev na ministra za notranje zadeve g. M. Draškoviča (nam. Sv. Pribeževič)).

Končni izid občinskih volitev v okrožju Maribor v Sloveniji je sledeči:

Izvoljenih je v celem 7623 občinskih odbornikov: od teh odpadli na: Slovensko ljudsko stranko 4.305, to je 63% odborn.; Samostojno kmetško stranko 1555, to je 20.24% odborn.; Jug. socialno demokr. stranko 825, to je 10.94% odborn.; Združene gospodarske (neopredeljeni) in Radičevci 184, to je 2.42% odborn.; Jugoslov. demokr. stranko 148, to je 1.95% odborn.; Nar. socialno stranko 70, to je 0.92% odborn.; Komunistično stranko 39, to je 0.53% odborn.

Dejstvo, da sta dobili vladni stranki (JDS in SKS) skupaj le 1703, to je le 22.19% vseh odbornikov, priča, da ljudstvo obsoja politiko vladnih strank, priča, da je ogromna večina ljudstva proti centralistični ureditvi naše države.

Strahovit poraz vladnih strank pri občinskih volitvah skuša časopisje vladnih strank prikriti, oziroma z raznimi tendencioznimi vestmi zmanjšati. Razun tega pa so okrajna glavarstva že pred volitvami, kakor tudi po volitvah z vsemi sredstvi skušala pridobiti kolikor mogoče veliko občinskih odbornikov, da se izjavijo kot pristaši vladnih strank, četudi so izrecno kandidirali na kandidatski listi Slovenske ljudske stranke.

Izmed nešteti slučajev navedemo nekoliko slučajev, ki jasno osvetljujejo nepošteno in strankarsko postopanje okrajnih glavarstev, odnosno referentov pri okrajnih glavarstvih. Naj več pritožb je iz okrajnih glavarstev Maribor, Ptuj in Slov. Gradec.

V okr. glavarstvu Maribor je jedina Slov. ljudska stranka vložila v občini St. Ilj v Slov. gor. kandidatsko listo, a kljub temu se je kandidat klicalo k zaslišanju in skušalo od njih doseči izjavo, da pripadajo drugi stranki.

V občini Gradiška je izvoljenih 5 pristašev Slov. ljudske stranke, a referent v volilnih zadevah je trdil, da niso somišljeniki te stranke: le odloč nemu nastopu zaupnika Slov. ljudske stranke se je posrečilo doseči, da je referent odnehal.

V Gornji Polskavi je izvoljen za župana odločen pristaš Slov. ljudske stranke, a referent ga je vpisal kot pristaša Jugoslov. demokratske stranke.

V občini Sv. Anton v Slov. gor. je izmed 10 izvoljenih odbornikov 8 odbornikov pristašev Slov. ljudske stranke, dočim izkazuje statistika okr. glavarstva ravno nasprotni rezultat. V občinah Studenci pri Mariboru in Pobrežje pri Mariboru so izvoljeni po 4 pristaši Slov. ljudske stranke, katere je vpisalo okr. glavarstvo kot pristaše drugih strank.

V občini Brezje pri Poljčanah je izmed 10 odbornikov 9 pristašev Slov. ljudske stranke, a okrajno glavarstvo je vpisalo 5 odbornikov kot pristaše Samostojne kmetške stranke.

V občini Plavč so se na listi, ki je bila nasprotna kandidatski listi SL ljudske stranke, podpisali tri kandidati, ki so jih nato izvolili, kar je dognalo orožništvo, a proti krivcem se ničesar ne ukrene.

Od občine Smartno na Pohorju, se je sprejela prepozno vložena, nepravilno sestavljena kandidatska lista Samostojne kmetške stranke, dočim je ista Slov. kmetške zveze, akoravno lahko priče prisežejo, da se je odpisala, na okrajnem glavarstvu — izginila.

V okrajnem glavarstvu Ptuj so v občini Sv. Lovrene na Dravskem polju na listi malih posesinkov izvolje-

ni 4 pristaši Slov. ljudske stranke, katerih pa okrajno glavarstvo noče šteti med odbornike SLS.

V isti občini je okrajni komisar dopuščal k volitvi tujce, katerih nikdo ni poznal in so bili v volilni imenik vpisani z napačnimi krstnimi in rodbinskimi imeni.

V občini Sv. Rok ob Sotli je izmed 16 odbornikov dalo 15 odbornikov pismeno izjavo, da so pristaši Slov. ljudske stranke, a okrajno glavarstvo noče tega zabilježiti v statistiko.

Okrajno glavarstvo v Ptuj je nezakonito postopalo v slučajih, da je bila kakšna oseba vpisana kot kandidat na več kandidatskih listah. Po zakonu bi se moralo črtati take kandidate, a okrajno glavarstvo v Ptuj je klicalo take kandidate k zaslišanju, koje ga uspeh je bil, da so se tak kandidati dal zbrisati na listi Slov. ljudske stranke.

V okrajnem glavarstvu Slov. Gradec je bila vložena kandidatska lista v občini Trbonje pod firmo Kršč. kmetška zveza. Akoravno so vsi izvoljeni odborniki pristaši Slov. kmetške zveze, odnosno Slov. ljudske stranke, je okrajno glavarstvo vpisalo vse odbornike pod firmo SKS.

V občini Kaplja je izvoljenih 14 pristašev Slov. ljudske stranke, a uradni izkaz izkazuje le 2 pristaša SLS.

V občini Remšnik, na nemški meji, se je agitiralo na način, ki je kazniv. O agitaciji je bila obveščena žandarmerija in okrajno glavarstvo, a ni se ukrenilo ničesar. Agitatorji demokratske stranke, med njimi tudi inteligenca, so hujskali proti Slovenski ljudski stranki, češ, da je ista za Srbe, a nasprotna stranka proti Srbom, kar je zelo vplivalo na ljudstvo, ki ima stike z Nemci v Avstriji in je zivelo vedno v gospodarski odvisnosti od raznih narodnih nasprotnikov v Marenbergu in celom okraju Marenberg.

Z ozirom na navedena dejstva vprašam g. ministra:

1. Ali so mu navedeni slučaji znani?

2. Ali hoče odrediti strogo preiskavo in vse potrebno ukreniti, da se uradna statistika glede občinskih volitev popravi.

3. Ali hoče političnim uradnikom dati nalog, da strogo nepristransko vrše svojo službo in da vse opuščajo, kar povzroča razburjenje in nezadovoljnost ljudstva, ker škoduje nezakonito in strankarsko postopanje političnih uradnikov, ki so zastopniki vlade, ugledu države.

Beograd, dne 10. junija 1921.

„Lunaški čin“ ormoških IDS občinsk. odbornikov.

Središko orlovsko okrožje priredi v nedeljo, dne 19. t. m. v Ormožu velik orlovski tabor za celi ormoški okraj. Povsod vlada za ta dan veličansko zanimanje in v slučaju tepega vremena že danes lahko mirno trdimo, da bo ta tabor krasna manifestacija katoliškega kmetškega ljudstva. Slavnostni prostori so se prvotno dočeli v mestni grabi. Toda sedanja raznata liberalna večina je odbila tožadavno prošnjo. Zaprti so gospodje s svojim odgovorom katoliški mladini in kmetškemu ljudstvu iz celega okraja dohod v mestno grabo, ki je po našem mišljenju pač last vseh občanov, ne pa samo ene stranke. Kot vzrok odpovedi navajajo žurnalistične napade na nekatere odbornike. Kaj za Bogu pa to Orle iz celega okraja briga, če se gospodje odborniki med seboj tavsajo po listih in kregajo radi travnikov in drugih reči. Saj vendar ni tako pač lahko razsoiti vsak trezno misleč človek — orlovski tabor kaka

prireditve enega odbornika, kateri je osumljen teh napadov. Kako naj bo orlovsko okrožje za take reči odgovorno, ali jih naj celo prekliče, ko nima niti najmanjšega stika z napadi. Orlovski tabor v Ormožu je prireditelj Orlov celega središkega okrožja. In zato, gospodje oblastniki v Ormožu vedite, da ste s svojim odklonilnim rastopom se postavili proti katoliški organizirani mladini in proti ogromni večini kmetškega ljudstva iz celega okraja. Naravnost uganka nam je: Kako so mogli to storiti ljudje, ki so se odebili in omiljonarili na račun kmetškega ljudstva, kakor trgovci Velseli, Kuharič in Polak. In g. Horvat: Kdo zahaja v vašo gostilno, če ne kmetško ljudstvo, kateremu ste tudi vi zaprti dohod do mestne grabe s svojim podpisom? Vsi imenovani, bodite dosledni in zabranite ljudstvu dohod tudi v vaše trgovine in gostilne! Najbolj pa si zapomni kmetško ljudstvo, da je proti tvoji mladini glasoval z doktorji in milijonarji tudi kmet Kovačič iz Dobrave! Pa vse to nas nič ne evira. Tabor se bo vršil in gotovo še sijajnejše. Kakor blisk se je raznesla vest o odpovedi prostora in po celom okraju je zavladalo veliko ogorčenje, pa še večje navdušenje za tabor! Ta se bo sedaj vršil na obširnem in krasnem vrtu našega odličnega somišljenika, okrajnega načelnika in župana na Hardeku, gospoda Franca Hanželič. In Ormož bo vključil v znamenju viteškega in ponosnega „Orla“.

Jugoslavija kot križališče gospodarskih interesov velesil.

II.

V svetovni vojni se je po 4letnih strašnih borbah zrušil nemški militarizem in imperijalizem. Vendar moramo, če smo objektivni, priznati, da je Nemčija pokazala v borbi proti celomu svetu velikansko vojaško, gospodarsko in organizatorično moč. Nemčijo so zrušili, a ne uničili. Z verzajsko mirovno pogodbo so ji naložili kolosalna gospodarska bremena, ki jih bo Nemčija nosila najmanj 30 let, če ne pridejo vmes kaki drugi veliki politični dogodki, ki bi spremenili celo politično situacijo. Nemčija trdovratno dela na to, da bi se znebila mirovnih bremen, a Francoska ji z veliko armado v Porenju sedi na vratu in izvaja njeno razorožitev. Izvedba verzajske mirovne pogodbe pomeni, da bo Nemčija eno celo generacijo delala zastoj in le se pokorila za grehe, ki jih je storila predidoka generacija.

Nemčija je prisiljena, da zdaj dela s polno paro, da razvije svoje gospodarsko življenje do skrajnih možnosti, da poživlji in ojači svojo trgovino v še višji meri kot pred vojno, da s tem dobi v roke plačilna sredstva, za vojno odškodnino. Nemška valuta je vsled katastrofe, ki je zadela državo, sicer jako padla, a kljub temu vidimo, da Nemčija producira in izvažata veliko cenejše kot dežele takozv. zdrave valute in zmagovalci. Tu spet najdemo potrjeno gospodarsko pravilo, da je slaba valuta eksportna premija za državo. Angleška in Amerika hočejo s posebnimi postavami „anti dumping bill“ zavarovati svojo trgovino proti ceneni nemški konkurenci. Nemčija hiti sklepati po ratifikaciji miru trgovske pogodbe z vsemi državami. Brezdvomno je, da se bo nemška trgovina ob primernem času zopet obrnila proti vzhodu, Poljski in Rusiji, in proti jugovzhodu na Balkan in v Levante. In stari proces nemške konkurence se bo zopet ponovil, morda še v večji meri. Toda zaenkrat s to razliko, da nemški gospodarski ekspanziji vsaj za nekaj časa ne bo sledila politična, ker imamo sedaj za opravičitev vsaj na videz demokratizirano nemško republiko in drugič pa vsled doložil mirovnih pogodb ne morejo zopet razširiti svojih

političnih in vojaških kril. Razumtega pa bo vojna odškodnina za dolgo časa bila preobilo bojovito kri, tako da bomo imeli za opravičiti s po sili krotkim nemškim narodom, ki bo moral jako gledati in se truditi, da poleg velikih bremen preživi še samega sebe. Vse to seveda se zgodi le s predpogojem, da ostanejo v veljavi sedanje mirovne pogodbe, kar je v interesu vse entente in čele nemške Evrope.

V smislu te mirne gospodarske — ekspanzije in trgovskega zaslužka je Nemčija tudi z našo državo jela sklepati trgovsko pogodbo, pri čemur naj služi Donava kot glavni prometni pot. V Nemčiji se je ustanovila nemško-jugoslovanska družba, katere namen je kulturno in gospodarsko zblíževati oba naroda. To je tudi eno sredstvo novega nemškega trgovskega kurza, ki je sam na sebi vse hvale vreden.

Dokler bo Nemčija hodila to mirno pot, nimamo vzroka, da bi jo principi- pijelno odbijali, tembolj ker vidimo, da nas tudi ententa odira in ščiplje, kjer more. Pri naši slabi valuti tudi ceneje kupujemo na nemškem trgu, s katerim imamo stare zveze, kot pa v deželah zdrave valute. Torej trgovsko-gospodarskih stikov z Nemčijo ne bomo zametali, ampak jih v mejah skrbnosti za naše gospodarstvo in našo industrijo gojili. Politično približevanje pa bi bilo le v toliko mogoče, kakor to dopuščajo mirovne pogodbe in pa zadržanje Nemčije v izpolnjevanju istih in ozir na morebitne spremenljive politične dogodke bodočnosti. Nikakor ni nujno, da bi bili vedno politični nasprotniki Nemčije, a to je odvisno največ od nje same, da kolikor bo to v resnici mogoče, opusti svojo politično ekspanzijo v smereh Hamburg—Bagdad, Berlin—Carigrad, Gdansk—Solin, Severno morje—Adrija, ker vse te tendence ogrožajo obstoj naše države in nas lahko prisilijo v borbo na življenje in smrt, v kateri pa bi nikakor ne ostali osamljeni, ravno zato ne, ker se tu nemška ekspanzija križa z angleško-francoskimi ter italijansko-ruskimi interesi, kar je za nas velika sreča in predpogoj za obstanek naše države.

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Presneto čudno zaokroženo in preluknjano obliko in vsebino dobiva naša konstituenta. Najprej Radić, za njim zajedničarji, komunisti in Jugoslovanski klub in bogzna, kdo vse še bo odromal iz konstituyente, predno bo ta doživela Vidov dan. Osobito zemljo-pradnike vleče zadnji čas vprašanje agrarne reforme z vso silo proč od Pašića. Ako bodo zemljoradniki pametni in bodo znali izrabiti kritični položaj, v katerem se nahaja Pašić po odhodu toliko strank iz zbornice, bodo postavili vladne malipacije z agrarno reformo čisto na glavo.

Oldhod Jugoslovanskega kluba iz zbornice je presenetil vladinovec in prestrašil starosila Pašića in zborničnega predsednika Ribara, ki že konfirirata z dr. Korošcem a tokrat menda zaman.

Tudi najhujše centraliste kot so Vošnjak, Zerjav in Pribežević je dirnil odhod Jugoslov. kluba iz konstituyente. Vladinovi se sedaj posvetujejo na vso moč in so vsi mnjenja, da se mora popustiti glede razdelitve države napram opoziciji. Sam Zerjav predlaga, da bi naj bilo število prebivalstva v eni oblasti 1 milijon. G. Zerjav bo kmalu za nedeljeno Slovenijo.

Konstituenta je razpravljala na svoji zadnji seji o vojski in vojaški službi. Proti sedanjim vojaški službi so nastopili poslanci iz kmetjskih vrst.

G. Pašić je tudi v zelo mučnem položaju radi baroške luke. Italijansko časopisje razglasa mirno v svet, da se je naša država že pobotala z- stran Baroša z Italijo in pristala na to, da bodo Reko in Baroš opravljali: Italija, Reka in naša kraljevina. Ravno kar omenjene mešetarije z Barošom je obdolžen Pašić in mu je tozadevno porinil pod nos obširno interpelacijo dr. Trumbić. G. Pašić bo moral na Trumbićeva vprašanja odgovoriti jasno brez mešetarskega ovinkarstva.

ITALIJA.

Predsednik nove italijanske zboruje je Nicolai. Nova zbornica je že razpravljala o preosnovi državne administracije in o zmanjšanju števila državnih uslužbencev.

Protetni štrajk železničarjev proti beneškim fašistom se nadaljuje. Fašisti bi radi vozili vlake v Benetke, a jim tega ne pustijo komunistični ter socijalistični železničarji.

AVSTRIJA.

Avstrija ne more priti iz vladne krize, ki že traja celih 14 dni. Krščanski socijaleci so sklenili, da sodelujejo na sestavi nove vlade, toda pod pogoji, ako se Avstriji zjamči nadaljevanje pomožne akcije in ako se ukine vsako nadaljno ljudsko glasovanje za združenje z Nemčijo. Temu predlogu se pa odločno upirajo Vsenemci, ki zahtevajo, da se brezpo- gojno vrši ljudsko glasovanje na Stajerskem dne 3. julija t. l. Vrše se sedaj pogajanja med vlado in obema skupinama, toda ni verjetno, da bi prišlo do kakega sporazuma še pred 3. julijem t. l. in ljudsko glasovanje se bo bržčas na Stajerskem izvršilo.

ČEHOSLOVAŠKA.

Budimpeštanski poročevalci nekega češkega lista je sporočil vest, da namerava udariti zloglasni renegat Hegaš z 20 stotnijami madžarskih prostovolcev na slovaško ozemlje. Vpad naj bi se vršil okoli 16. junija. K predstojecim pogajanjem med Čehoslovaško in Madžarsko pripominjajo češki listi, da je mala ententa sicer ustvarjena proti Madžarski da pa nima nikakih agresivnih tendenc. Ako bo Madžarska izpolnila obveznosti trianonske pogodbe, bo mala ententa stopila tudi z njo v prijateljsko razmerje. — V Čehoslovaški republiki, kjer vlada uradniški kabineti proti vsem načelom parlamentarizma, je izbruhnila kriza, katero bodo rešili v teku prihodnjega tedna. Zveza nemških parlamentarcev je protestirala pri ministrskem predsedniku proti načinu izvedbe agrarne reforme.

Politična poročila.

P O „brezpomembnosti klerikalizma.“ Izstop Jugoslovanskega kluba iz ustavotvorne skupščine je Pašića in vladne stranke tako razburil, da so takoj iskali zveze z dr. Korošcem. „Jutro“, ki je pisalo vedno v pomirju- valnem tonu o „Korošcu“, že piše prav potuhnjeno: „Zaradi izstopa Jugoslov. kluba iz skupščine je povabil g. Pašić g. Korošca na konferenco. Tudi predsednik skupščine g. Ribar je povabil g. Korošca na razgovor.“ Bili so časi, ko so liberalni listi bili polni cinčnih in nesramnih namigavanj na našega voditelja. Pašićevi razgovori z dr. Korošcem ne bodo nikdar zadovoljili naših demokratov. Za avtonomijo in socijalno-gospodarsko enakopravnost se bo Jugoslovanski klub boril z vso doslednostjo, dokler ne bo zmagal.

P Radikalna stranka je popolnoma zaplavala v velšrbske vode in zahteva centralistično uredbo države kot predpogoj za srbsko hegemonijo nad Slovenci in Hrvati. Radi tega radikalna stranka pod nobenim pogojem ne bo dopustila razdelitev države na avtonomne pokrajine. To stališče so v konstituenti zastopali doslej vsi govorniki radikalnega kluba.

Dnevne vesti.

d Poslanec dr. J. Hohnjec priredi v nedeljo, 19. junija po rani maši v St. Ilju v Slov. gor. javen političen shod, da seznani volilce o sedanjem položaju. Vabimo na shod domačine in sosedje.

d Shod SLS v Celju. V nedeljo, dne 19. t. m. ob 8. uri zjutraj se vrši v vrtni dvorani hotela »Beli volk« v Celju shod Slov. ljudske stranke. O nastalem položaju bo poročal poslanec Dav. Krajnc. Pridite v obilnem številu!

d Klerikalci in protidržavna agitacija. Ravno kar omenjenih demokratskih žurnalističnih zaglavij laži bo sedaj kar deževalo po „Jutru“ in „Narodu“. Liberalce je izid občinskih volitev tako osupnil, da so začeli s svojimi marogastimi prsti kazati na SLS:

glejte jih, protidržavne agitatorje, ki rušijo državo doma in v inozemstvu. Demokratska gospoda v Beogradu — namreč ne zaupa več našim lažidemo- kratom, ker so dosedaj jarbali demo- kratški klub o svoji slovenski moči, ki pa se je pokazala tudi pri občinskih volitvah kot ena prav velika ničla. Da potisnejo naši liberalci svojo po- litično nagoto vsaj začasno bolj v o- zadje, bo hreščala zopet že oglušena demokratska lajna o protidržavnosti teh klerikalcev, ki so skuhalo demo- kratom tako vročo politično kašo, da se je ni mogoče lotiti od druge strani, kot od one lažnjive o protidržavnosti.

d Demokratom ni prav, da je slo- venska katoliška javnost spravila v francosko časopisje kulturnobojne ten- dence in poizkuse beogradske vlade. Baš radi tega nas imenuje žurnalisti- čna limesa „Narod“, da smo klerikalna sodrga. Kdo pa klečeplazi pred Fran- cozi bolj, nego ravno „Narod“, ki se je že bil v zadnjem času čisto poiran- cozil, ker je prinašal uvodne francoske članke brez prestave. Ako si pa mi katoliški Slovenci stisnemo roke s fran- coskimi katoliki in jim povemo, da se pri nas spleta isti kulturnobojni bič, katerega so pred vojno občutili tudi katoliki Francije, smo baš radi tega v obeh demokratov: Klerikalna sodrga!

d Zopetni „uspeh“ samostojne po- politike. Upali smo, da bo ministrski svet, v katerem sedi samostojni mini- ster Pucelj, vsaj deloma ukinil troša- rino na vino. Zmotili smo se. „Jutro“ poroča da je finančno-ekonomski ko- mite sprejel novo trošarinsko uredbo, s katero ostane dosedanja trošarina na vino (1 K od litra, 1 K 60 v od buteljke) neizpremenjena in se bo od- slej plačevala v navedeni višini. Do- brote samostojnih politikov so res ne izmerne in si jih bo treba do drugih volitev dobro zapomniti!

d Liberalna metoda. Iz Omoža nam poročajo: Da se naši demokratje med seboj kavsajo in ravsaajo, to ni nič posebnega; posebnost je samo to, ker si očitajo svoje grehe v „Straži“ in dolžijo pisave klerikalce. Napredni gospodar je po krivdi svojih prista- šev krvavi pot polil; takrat so mu bi- li dobri klerikalci, da so mu brisali potne srage in ga vlačili iz luže. Mož se je zaklinjal proti svoji stranki in ji kazal tige. Pa se je zanemil in pri- stajši so ga porinili v „Stražo“. Piše- jo v „Straži“ črez lastne ljudi in če drugače ne gre, ponaredijo podpis ka- kega klerikalca. Čudno, da je tisti de- mokrat, ki je iskal zdravila pri kleri- kalcih, glasoval proti orlovski prire- diti na občinski zemlji! Se izgovarja na „Stražo“ in strankarsko disciplino! Najemniki občinskih travnikov so bili tudi proti, — po receptu — sebi vse, drugemu nič in ker je „Straža“ pisa- la to kar je res, „Straža“ dosti bolje stori, če priporoča, da se občinska ze- mlja porazdeli med demokrate, prizna, da znajo za sebe dobro gospodariti in so že rojeni zato, da vladajo nad kle- rikalci. Na svoje trgovine in gostilne pa si obesijo napis „Ajmo mi Sokoli, klerikalni groš, pa nam je diši“. Bog živi!

d Brez tobaka. Iz Slovenjgradca nam poročajo, da so tamkaj in v okolici že dva meseca brez tobaka. Invalida, kateremu se je poverilo vodstvo glavne zaloge, ne zadene tolika krivda, pač pa bi se naj za zadevo pobrigala finančna uprava.

d Nove maše v lavantinski škof-iji. Trije gospodje iz IV. letnika bo- do darovali mesca julija svoje prve sv. maše in sicer: č. g. Breznik Ja- nez 17. julija pri Sv. Trojici v Slov. gor.; slavnostni pridigar g. Jožef Jan žeković, dekanijski upravitelj pri Sv. Lenartu v Slov. gor. C. g. Leber Janko, 10. v Dramljah pri Sv. Juriju ob juž. žel.; slavnostni govornik g. prof. dr. Anton Medved iz Maribora. S. g. Mak Ivan, 10. julija pri sv. Jo- žetu nad Celjem; pridigar: univ. prof. dr. Mat. Slavič iz Ljubljane. — Ca- stitamo!

d Romanje k Mariji Pomagaj na Brezje bo dne 11. in 12. julija. Plača se samo polovična vožnja iz vsake po- staje glavne proge. Legitimacijo si je treba naročiti vsaj do 21. junija pri svojem dušnem pastirju. Legitimacija stane 20 K. P. n. gg. duhovnike vlu- dno prošimo, da nam vsaj do 24. ju- nija naznanijo, koliko legitimacij ra- bijo, in da pošljejo denar. Z legitima-

cijo vred določimo potem tudi vožni red in vspešni romanja. Legitimacije se naročijo pri: Romarski od- bor v Mariboru, Cirilova tiskarna.

d Na zasebnem ženskem učiteljsku šolskih sester v Mariboru, Samostanska ulica 4., je dne 24., 25. in 26. junija od 8. do 12. in od 14. do 18. ure razstava šolskih risb in ženskih ročnih del. Vse, ki se zanimajo za šolsko delo, prav vljudno vabimo.

d Sprejem gojencev v mariborsko artilerijsko podčastniško šolo. Letos bo sprejeta v II. artilerijsko podčast- niško šolo iz meščanstva in vojske do 200 mladeničev. Za sprejem v šolo ve- ljajo sledeči pogoji: Biti morajo naši državljani in doprinešči domovnico, krstni list, da niso mlajši od 17 in ne starejši od 21 let, zadnje šolsko spri- čevalo, da so dovršili najmanj 4 raz- rede ljudske šole, prednost imajo oni z večjo šolsko omiko, nadalje pravno- stno spričevalo, dovoljenje od staršev in da so neozelenjeni. Natančnejši po- goji se dobe na poveljstva II. artil- erijske podčastniške šole v Mariboru. Tozadevne prošnje za sprejem morajo biti vložene najdalje do 20. septembra t. l. na gori označeno poveljstvo.

20 letnico svojega obstanka slavi Podravska podružnica Slovenskega pla- ninskega društva v nedeljo, dne 14. avg. z veliko planinsko veselico v Rušah. Spored bo raznovrsten, v šotorih bo vsakdo za mal denar dobro postrežen, kaj se bo pa drugo nudilo, o tem še danes ne moramo poročati. Vsakdo naj si pripravi svojo planinsko ali narodno nošo ter rezervira ta dan Rušanom.

d Strokovna pomoč večjim kmeto- valcem. Nekaj odličnih letošnjih ab- solventov drž. vinarke in sadjarke šole v Mariboru želi mesca avgusta ali septembra t. l. vstopiti v kmetijsko prakso na primernih boljših posestvih ter se zadovoljuje v splošnem samo s prostim stanovanjem in hranjo brez plače v gotovini. So stari 18 do 23 let, med njimi taki, ki ne reflektirajo na stalne službe, ampak se povrnejo pozneje na svoje domove, da prevza- meo vodstvo lastnega gospodarstva. Drugi reflektirajo na stalne službe za pozneje kjerkoli. Zanimanci za take izborne mlade strokovne moči naj iz- volijo stopiti v zvezo z ravnateljstvom navedene šole, ki prevzame brezplačno posredovanje v interesu absolven- tov in stvari.

d Strašen zločin. Pred mariborsko poroto se je zagovarjal 17letni Ambrož Malek iz Sele na Zavrhu pri Sv. Le- nartu v Slov. gor. radi bestialnega umora. Malek je vzdrževal z neko Ma- rijo Brandstätterjevo ljubimsko razmerje, ki ni ostalo brez posledic. Kljub temu je začel novo razmerje z Antonijo Murko. Nekega dne je popival v go- stilni z novo ljubico in na tistem skle- nil, umoriti Brandstätterjevo. Iz gostilne je krenil naravnost proti domu ome- njenega dekleta, kjer se je mudil nekaj časa in jo povabil s seboj v gostilno. V bližini nekega gozda jo je z žepnim robcem zadavil ter vrgel v bližnjo mlako. Sodišče mu je prisodilo 9 let težke ječe. Pravorek je vzel obtoženec s smehom na znanje.

d Za krojaško delavnico v inva- lidnem domu v Ljubljani se išče invalid delovodja, ki je ob enem prikoževalec. Reflektira se na prvovrstno moč z več- letno skušnjo. Zadevne prošnje, oprem- ljene z izpričevali je poslati do 1. ju- lija 1921 invalidskemu oddelku po- verjenstva za socialno skrb v Ljubljani. (St. Peterska vojašnica).

d Bolgarska demonstracija na Du- naju. Ob priliki uprizoritve Bernard Shaw-ove komedije »Junaki« je prišlo v takozvanem Schlosstheater do burnih demonstracij bolgarske akademske omla- dine. Vsebinska igre je razžalila bolgarske dijake v njih narodnem ponosu.

d Jasnajo Poljano, bivšo last rus- kega pisatelja Leva Tolstega, je progla- sila sovjetska vlada kot posest ruskega naroda in je imenovan Aleksander Tol- stoj za kustosa tega posestva.

d Boljševiški denar s carjevo glavo. Ruski trgovci pripovedujejo, da so pri- čeli boljševiki izdajati srebrni denar s carjevo glavo, ker kmetosko ljudstvo ne mara sprejemati papirnatih bankovcev. Sedaj bodo ruski mušiki vendarle zopet gledali svojega carja, za katerim, kakor se zdi še vedno žalujejo.

d Izseljevanje v Ameriko vnovič omejeno. Vlada Združenih držav Se- verne Amerike je pred nedavno izdala

novi odredbo, ki vnovič omejuje priseljevanje izseljencev iz srednje in vzhodne Evrope v Ameriko. Za dobo enega leta je omejeno priseljevanje v Ameriko na eno tretjino dosedanjih mere. Odslej se bodo mogli priseljevati v Ameriko samo Angleži in Skandinavci.

Iz Maribora.

d Poročil se je dne 14. t. m. gosp. dr. Ludvik Novak, sekundarij v javni mariborski bolnici z gospico Rožico Bajtovo, hčerko šolskega ravnatelja v Gorici, sedaj učiteljico v Mariboru.

d „S klerikalnimi komedijanti nam pa obračun ne bo težak“. To je sklepna misel, posneta iz „Taborovega“ modrovanja o izidu mariborske županske volitve. Mislimo, da se nam napovedanega obračuna ne bo treba bati. Kakor smo že omenili, so zmagale v Mariboru stranke z radikalno-socialnimi programi, ki bodo gospodarile po volji velike večine mariborskega prebivalstva in se ne bodo v svojem delu pustile motiti od nikogar, najmanj od peščice onemoglih policaj demokratov. Kakor so obsojeni demokrati v zagrebškem občinskem odboru na milost večinskih strank, tako tudi v Ljubljani in v Mariboru ne bo do odslej gubezdali o naprednosti in nerednostnem monopolu. Ljudstvo je zahtevalo reforme v komunalni upravi. Ker jih reakcionarna centraldemokracija ne bi nikdar uvedla, so morali prepuštili vplivna mesta drugim ljudem, ki bodo boljše gospodarili. „Sveta ježa“ narodnih socialstov je popolnoma neosnovana. Njih ozke in priateljske zveze (v Mariboru) z demokracijo so zakrivilo, da niso dobili župana. Ako se popravijo in pokažejo dobro voljo, ga dobijo čez tri leta. Do tiste dobe se bodo pa že morali s sedanjim položajem sprijazniti.

d Teror mariborskih fašistov. Nedavno smo poročali, da so mariborski „naprednjaki“ ustanovili svoj fašistovski klub, ki naj bi v Mariboru prevzel težavno nalogo „čiščenja“. Da je na tem le nekaj resnice — kljub temu, da so Taboriti to vest zanikali — nam priča dogodek, ki se je vršil v sredo, dne 15. t. m. v Veliki kavarni. Tamkaj se je zvečer nahajal tajnik JSDS gosp. Lojze Slanovec. Par vročernih šovinistov je takoj začutilo potrebo, nagajati mirnemu Slanovcu, katerega so prisilili, da je moral kavarno zapustiti. V spremstvu teh „fašistov“ je moral proti domu. Slučajno nasproti došli policijski stražnik pa ni nahljil nasilnežev, marveč Slanovca. Na odurni »Kdo ste!« mu Slanovec ni takoj odgovoril. V ozadju se je slišal glas: »Novoizvoljeni in nepotrjeni mestni svetovalec!« — Ker so nameravali napasti tudi glavn. urednika »Stražec«, g. Goleca in na nesramen način izzivali g. Žebota, si usojamo postaviti na g. policijskega svetnika Dr. Senekoviča kratko vprašanje: ali vam je to počenjanje neodgovornih elementov znano in kaj mislite ukreniti, da se v kratkem odpmore terorju nacionalističnih nasilnežev?

d Javna varnost v Mariboru. Fašistovska družba v Mariboru se hoče proslaviti z raznimi junaškimi čini. Med fašiste so zašli tudi državni uradniki in poduradniki. Mi vodimo natančno evidenco teh junakov. Svojo vročo kri si bodo, še predno bo preteklo leto dni, mnogi izmed njih hladili v Makedoniji.

d Radovednim mariborskim Sokolom. Mariborski Sokoli bi radi naslov državne blagajne, pri kateri bi zamogli dvigniti 500 dinarjev za vsacega sokolskega osješkega izletnika. Radovedni mariborski Sokol se naj obrne po naslov te blagajne na srbski list »Balkan«, ki je prinesel kot prvi izvirne vesti o 500 dinarjih, ki bodo izplačani iz državne blagajne vsakemu izletniku Sokolu, ki bo poletel v Osjek. Ako pa jim državna blagajna ne bi izplačala takoj ravnokar omenjenega, naj se obrnejo marib. Sokoli za predujem na demokratiški izvozničarski fond, kateri jim je gotovo na razpolago.

d Izid mariborskih županskih volitev je tako potrl in konsterniral voditelja mariborske JDS in predsednika stanovanjskega urada Voglarja, da je revež obolel. O Voglarjevi boleznini bo natančneje poročal »Tabor«, ker jo je javil in naznanil v včerajšnji številki. Katastrofe četudi so politične, pretresajo živce in silijo človeka pod odejo.

d Glasbene Matice Maribor v Mariboru III. redni občni zbor se vrši v

soboto dne 25. junija 1921 ob 20. uri v društvenih prostorih pri Götzu na Aleksandrovi cesti z običajnim dnevnim redom. Samostojni predlogi društvenikov se naj 3 dni pred občnim zborom oddajo odboru, ki mu je o teh predlogih poročati. — Občni zbor je sklepčen, ako je skupno vsaj ena petina rednih članov, članov pevskega zbora in izvršujočih članov navzoča. Ako niso sklepčni, se vrši isti dan in sicer pol ure pozneje drug občni zbor, z enakim dnevnim redom, ki je v vsakem slučaju sklepčen. Vsak društvenik glasuje in voli osebno, samo zunanji društveniki smejo voliti pismeno, pa morajo podpisati lastnoročno volilni listek. Odbor.

d Mariborski kat. srednješolski dijaki priredijo v soboto 18. t. m. ob 8/8, uri zvečer v dvorani Jugoslov. strok. zveze (Splavarska ul.) pod okriljem SKSZ Meškovo dramo „Matij“. Ker je čisti dobiček namenjen knjižni ei SDZ v Mariboru, vsi prijatelji kat. dijaštva vlijudno vabljeni. Predprodaja vstopnic v prodajalni Cirilove tiskarne.

d Odboru „I. obrtne razstave“ so došli še sledeči darovi: Mariborska eskomptna banka Maribor 1000 K, „Sever“ lesna industr. družba, Maribor 400 K, Mariborska eksportna hiša „Luna“, 200 K, Franc Cuček, Ptuj 200 K ter Zadravec J. Središče 50 K, za katere se odbor iskreno zahvaljuje ter prosi nadaljnjih posnemalcev. Kdor ima smisel za procv. in napredek našega mesta, se gotovo ne bo obojavljaj po možnosti tej dobri stvari prispevati. Predpriprave za razstavo so v polnem teku in se je tudi že čez 100 udeležencev vseh obrtnih strok priglasilo.

Orlovski vestnik.

o Orlovski tabor. V nedeljo, dne 19. junija 1921 se vrši v Ormožu veliki orlovski tabor za ormoški okraj. Dnevni red je sledeči: Dopoldne ob pol 9. in 9. uri častni sprejem središkega in ljubtomerskega »Orla«, ob pol 10. uri skupna sv. maša. Ob 11. uri sprejem došlih gostov in orl. deputacij iz Maribora, Ptuja in Ljubljane. Popoldne po večernicah javna telovadba in potem ljudska veselica. Svira narodna godba iz Ormoža. Vabimo vse prijatelje orlovske mladine na prav obilno udeležbo. Sami se prepričajte, da koraka naša mladina nemorno in pogumno naprej — za cilji krščanske vzgoje, ljubezni do svojega materinega jezika in slovenske domovine. Bog živi.

o Sentlenartsko orlovsko okrožje. Ker kolidirata na dan 17. julija dve slavnosti, se okrožna orlovska prireditel pri Sv. Benediktu v Slov. gor. vrši teden poprej, t. j. dne 10. julija. Bratske odseke, sestrsk. krožke, izobraževalna društva in p. n. občinstvo prosimo, da si za dan 10. julija uredijo svoj prihod na orlovski tabor. Predsednik.

o Okrožna prireditel v Slivnici 19. junija. Odseki in bratje, ki se peljejo z vlakom naj ne pozabijo v Slivnici dati voznih listkov žigosati! — Vlaki peljejo iz Maribora ob 9.00, 10.17 in 12.49. — Nazaj so zveze jako ugodne. — Radi večerje naj prijavijo odseki brate in sestre okr. tajniku! — Obedi so naročeni samo za prijavljene.

o Za občni zbor naj odseki pripravijo poročila. Ravnotako okrožni odborniki! — Občni zbor bo po maši ob 11h v Društvenem prostoru.

o Skupen sestanek marib. Orla v ponedeljek 20. junija ob 8 h zvečer v društvenem prostoru.

Narodno gospodarstvo.

d Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru je gotovo eden izmed najboljših, najtrdnjših in najbolj varnih denarnih zavodov na Štajerskem. Pred nami je letno poročilo za l. 1920. Posojilnica je imela denarnega prometa 74.076.906 K 34 v. Hranilnih vlog ima 5.997.029 K; čistega dobička je napravila 54.494 K. Rezervni fond znaša po pristetju čistega dobička K 110.982. Posojilnica ima v Mariboru pred frančiškansko cerkvijo na naj lepšem mestu hišo in 4000 kvadratnih metrov obsegajoče stavbišče; pri Sv. Miklavžu pri Ormožu, torej v Ljubljanskih goricah, pa ima posestvo obstoječe iz 6 oralov vinograda ter 16 oralov sadonosnika in gozda. Ta posestva jamčijo za varnost vlog. Posojilnica obstoji že 13 let in ni v tem času izgubila pri posojilih niti vinarja. To dokazuje, da načelstvo postopa zelo previdno in varno. Posojilnica obestuje hranilne vloge po 4% in po 4 1/2%. Posojila daje na knjižbo po 5%, na osebni kredit pa po 6 1/2%. V knjižbo oskrbi posojilnica sama in prihrani s tem posojilojemalcem velike svote. Uradne prostore ima v Stolni ulici št. 6 in posluje vsak dan od 8 do 12. ure. Ta posojilnica si je pridobila veliko zaupanje vlagateljev posebno radi tega, ker je vedno izplačevala vsako svoto, ki jo je hotel kdo imeti. Ko so med vojsko in po vojski mnogi denarni zavodi izplačali le male zneske in za večje zneske zahtevali po večledensko odpoved, je iz Spodnještajerske posojilnice lahko vzdignil vsak vlagatelj vsak dan vsak še tako visok znesek, ker je posojilnica imela vedno dosti denarja. Ker je ta posojilnica varna in zanesljiva, trdna in solidna, zato jo toplo priporočamo vsem, ki hočejo varno naložiti svoji denar.

g Lesne cene v Trstu padajo. Na tržaškem lesnem trgu so v zadnjih 2 mesecih padle cene za kubični meter zrezanega lesa za celih 100 lir. Popraževanje lesnih trgovcev iz Grčije, Turčije in Egipta je skoro docela ponehalo. Ker je trenutno gospodarstvo v Grčiji vsled notranjega in zunanjega političnega položaja te države nesigurno in zamotano, ni bilo na lesni trg nobenega grškega lesnega trgovca. Lesni trgovci iz Jugoslavije zahtevajo na tržaškem lesnem trgu za zrezan les 1500 jugoslovanskih K za kub. meter, seveda postavljen v Trst. Ker so pa stroški za dovoz našega lesa na tržaški trg zelo visoki, trpi naša lesna trgovina obšutno škodo, kajti čehoslovaška ljudovlada je spravila na tržaški lesni trg velike množine svojega lesa, in sicer vsled ugodnosti, katere je dovolila čehoslovaška vlada za svoje lesne trgovce. Tudi Avstrija ne more radi visokih stroškov prodajati svojega lesa na tržaškem lesnem trgu.

g Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 143 1/4—143 3/4 naših kron. Za 100 avstrijskih kron je plačati 23, za 100 nemških mark 215—217, za 100 čehoslovaških kron 155 in za 100 laških lir 725—732 jugoslovanskih kron.

Novejše.

Z jugoslovanskim klubom, ki je zapustil konstituanto, se je baje začel pogajati Pašič glede razdelitve države v pokrajine. Ker je pa ustavni načrt glede razdelitve države od vladnih strank že sprejet, je ta vest samo pobožna želja vladnih konstituantov dne 16. t. m. je imela samo formalen značaj, na kateri se je govorilo o organizaciji vojske.

Ustavna bo, kakor se poroča, baje do 25. t. m. sprejeta.

Muslimani so začeli privijati vlado, da jim izplača vse, kar jim je obljubila. Muslimanski poslanci se že zaletavajo v konstituenti v vladni ustavni načrt, da na ta način prisilijo vlado v odločilnem trenutku na izplačilo Pašič-turške mešetarije.

Protičev mandati bodo razveljavili, ker so baje tudi že radikalni za to.

Sporazum glede luke Baros z Italijo že dorešen in podpisan.

Ernst Goth (Berlin — M. G.)

„Ranjena dežela“.

Madžarska je ranjena dežela, vojna jo je razkosala in pohabila. Ona se krvavi in se zvija v paroksizmu nevarne mrzlice, postala je borna žrtev političnih mazačev in nedogledna je se doba, ko bo v miru ozdravela. Ničesar odveč nimajo gospodarji Evrope za to bolno deželo. Od časa do časa, kadar se v deliriju predvije vzpne, pač poslušneje nekoliko, nato pa se zatopijo zopet v svoje delo: uničenje Nemčije. Madžarska? — Trianonska pogodba je ratificirana. Madžarska naj si sama pomaga!

Ravno v tem času se je obrnil v vsej literarni Evropi znani madžarski pisatelj do enega izmed redkih Francozov, ki niso mnenja, da pričinja vzhodno za Vogezi dežela barbarjev. Pri Romain Rolland-u je našel Ludovik Hatvany sočutje, razumevanje in

usmiljenje za svojo domovino. In ker je vedel ali vsaj slutil, da je Rolland Madžarska toliko znana kot ostala Zapadna Evropa, mu je v velikih potezah in naglici pripovedoval: o svojih kmetih, narodni pesmi, o bogati gospodi, o počasnem prebujanju in odporu proti dunajskem dvoru, o bojih in krizah, politikah in literatih...

Na 500 straneh pripoveduje Hatvany Rollandu o svoji deželi. Ne da bi se prav zavedal, je napisal v živem in temperamentnem slogu kulturno zgodovino svoje domovine. Madžarsko opisuje v knjigi, kateri bi človek zamogel verjeti, je bilo doslej malo: pisali so jih ponajveč Madžari — ne, — madžarski šovinisti, ki so črpali vzpodbudo v onih Petőfijevih verzih, ki govore o svetu kakor o klobuku božjem, na katerem je Madžarska pritrjena kot šopek cvetlic; opisovali so navadno z radostjo in navdušenjem ta rdeče-belo-zeleni paradiž svobode, lepote in vitezstva — in če tega niso storiili, so dolgočasili tujca z brezkonnimi poduki o simboličnem in državno-pravnem pomenu krone sv. Štefana. Vse ostale knjige, katerih niso pisali Madžari, so bile napolnjene z najraznoličnejšimi premisami in predsodki; njih avtorji so smatrali Madžarsko kot avstrijsko pokrajino, gledali v njej torišče Lenauove romantike s čikiši, ciganskim goslanjem in zaljubljenimi groficami.

Hatvany nam je naslikal svojo Madžarsko iz začetka 19. stoletja: topost in zatohlost, kamorkoli pogledaš. Razsipujoče in posturovelo plemstvo in zatirano ljudstvo. V teh listih se zrcalijo: trenutno kak brezrezonančni pesnik Czokonai; včasih tudi v Weimar strmeči Kazinczy, ki je tamkaj zbiral svoje sile in žel posmehovanje; od časa do časa sestradani komedijanti, ki verujejo, da se zamoreigrati tudi v madžarščini. Toda v tem hipu nam predoči Hatvany dva neizmerna genija: Petőfija, vihrajoči plamen, v katerem je Madžar spoznal sebe in zagledal svojo domovino. — In Štefan Szechenyja, tega velikega in zalibog prvega realnega politika Madžarske, kateri, misleč, da zamore od danes do jutri ustvariti moderno in kulturno deželo, gradi, organizira, reformira: akademijo, verižni most, banko, podonavsko plovbo itd.

Kljub temu je bilo prepozno in Szecheny ni zamogel s svojim mirnim delom premagati zoperstavlajočega se fevdalizma. Kar je v njegovih očeh na predek, smatra drugi za reakcijo, in kaznjivo stagniranje.

In temu drugemu pripada srce in uho Madžarske: imenuje se Ludovik Kossuth. Vihar navdušenja zaveje po vsej Madžarski; da bi udušil vstajo, kliče Franc Jožef carja, predstavitelja vsega tiranstva. Takrat je vzljubila Madžarsko vsa Evropa. Kossuthov beg v Anglijo se je prelevil v triumfalni pohod. Ernest Roman piše Berthelotu v navdušenju o madžarski svobodi, Heineju postaja nemški „Wams“ preozek, ko sliši besedo: Madžarska.

Tudi 18 let valpetsva in osvete preide. Madžarska je uničena. Vörösmarty opeva svoj obup, Arany ustvarja v epskih pesnitvah tolažilne slike iz junaške preteklosti. Deaku se posreči sprava z vladarjem: nagodba je sklenjena. Tista nagodba, ki je bila skozi pet decenij občudovani politični čin in jabolko prepira med strankami. V njej je bila zapopadana vsa tragika današnje Madžarske: poznala je samo „Cis“ in „Translitvanijo“, samo Avstrijo in Madžare, ustvarila usodopolne pojme o „narodnostih“.

Vsekakor: Preteklo je dobrih 50 let, predno se je javnost tega zavedala. V tem času se v nemajo v parlamentu otročji prepiri za grbe in embleme; kljub temu napreduje dežela in njena prestolnica: Pešta postane močena metropola; tovarne, železnice, univerza, umetnost, časopisi, knjige, vse to se poraja — sanje Szechenyjeve se uresničujejo: moderna država je dograjena. Hatvany primerja to kulturno „površnost“ s tanko plastjo asfaltiranih trgov, ki dajejo vsem velikomeslini značaj.

Kot kakšen roman se čita ta pripovedka o mukepolnem in poštenem hrepenenju nadarjenega naroda po razcvitu, ki je pospešil njegov bankrot. In kakor v velikih romanih, nas očara tudi v tej knjigi vsestransko za-

okrožena totalna slika omenjene epohe z vsemi njenimi osebnimi, važnimi epizodami in izgledi na dozdevne malenkosti.

Oficijelna Madžarska je bila s svojim današnjim stanjem tako zadovoljna, da si jutra ni niti želela. K

nesreči je bila ta Madžarska, ki se je upirala času, posebej v možu velike postave: v Stefanu Tiszi, temu zadnjemu in fanatičnemu vitezu minule epohe, kateri je hotel z zapravljanjem ogromne energije pomagati fevdalizmu do trajnosti.

Junak moške volje, ki se je boril za izgubljeno pravdo, za nagodbo, za dualizem in obstoj madžarskega fevdalizma, je podlegel. Morda se ga spomni kak bodoči Balzac v svojih pesnitvah.

Hatvany opisuje v svoji Knjigi zgo

dovino izbruha vojne in revolucije pod Karolyjem, kateri je sledil eksperiment komunistov in prelivanje krvi, ki bo tekla tako dolgo, dokler v „ranjeni deželi“ ne bodo uvideli, da je prava demokracija bodočnost Madžarske in Evrope.

Iz češkoslovaške

tkalnice ravno kar došlo: Posteljnina, lepo pisana 76 cm široka 1 m 36 K, 120 cm široka 1 m 68 K, Inlet, roza 120 cm široka 1 m 78 K. Platno domače pristno, za rjuhe ali prtiče široko 148 cm, 1 m 130 K. Namizni prt, beli in barvani, z in brez franž, široki in dolgi 150 cm 1 komad 150 do 200 K. Enaki prt 150 cm široki 200 cm dolgi 1 komad 200 do 280 K, lanene brisače po različnih cenah. Ena jedilna lanena garnitura kot: 1 namizni prt in 6 servijetov v različnih cenah. Ena slamjaca pristna 130 K, 1 cajglače 140 K, do 260 K. Zenske nogavice par 20 do 45 K. Obleke za dečke od 3 do 9 let 240 do 380 K. 1 tridelna žimnica (matraca) z atrikom 960 K. 1 žimnata podlaga (Drahteinsatz) 365 K. V zalogi večja izbira hlačevin, plavotiske, belega platna itd. Vsakovrstne vrvi, kot za cerkev, zvonove, splave (fiose), seno, dvigala in perilo, konjske štanke in ujeze pri

Alojzij Gnušek, Maribor.
Glavni trg št. 6. 318

Pozor! Veliki, lepi prostori, sposobni za vsako veliko skladišče, tik mariborskega glavnega kolodvora, poslopija v dobrem stanju, na prodaj. Proda se tudi ves inventar kot 8 lepih konj, 10 kočij, 12 sani, vse s konjsko opremo ter različno drugo. Naslov: Terezija Stancar, posredovalnica za posestva, Maribor, Šolska ul. 5. 3-3 319

Posestvo, mlin, gostilna s popolno gostilniško opremo, tobačna tražnica, električna razsvetljava brez stroja, 1 in pol orala travnika, na prodaj v Feldkirchnu na Gor. Štajerskem. Natančnejša pojasnila daje Frančiška Karner, Ruda — Lipica pri Velikovu, Koroško. 2-3 324

Občinskega tajnika, dobro izurjenega, sprejme večja občina. Naslov v upravnistvu. 2-2 320

Književni vijesnik.

Na letni sezoni naročite si odmah novo izšlo knjigo, jirasek: »Filozofična historija« K 30—, koja je izšla kao prvo hrvatsko jubilejno izdanje. Po-uzetom K 30—. Šalje Čehoslovenska naklada J. Herejk Zagreb, Hatzova 15. 280 8-9

Občni zbor cerkvene stav- bne družbe v Slov. Bistrici se vrši dne 26. junija ob 3. uri popoldne v župnijski dvorani. Če bo nezadostna udeležba, se vrši pol ure pozneje pri vsakem številu udov. 327

2 osebna avtomobila eden »Dion Fotona«, drugi »Studi bäckera«, dvojno obročje, 15 rez. zračnih cevi, se vsled razdruženja družbe takoj prodata. Naslov v upravi. 1-3 303

Hiša z vrtom in travnikom v Arnoš Jožef. 328

Gostilna s posestvom na prodaj v mariborskem okraju. Velika nadstropna hiša z gostilniško opremo, velikim gospodarskim poslopjem, ob državni cesti in železnici, 2 uri od Maribora, četrt ure od železniške postaje, 14 orolov zelo rodovitne zemlje, mal vino-grad se radi bolezn lastnika takoj proda. Naslov pove iz prijaznosti Tajništvo SLS v Mariboru, Cirilova tiskarna. Prilo-žiti je znamko za odgovor. 334

Vrt v mestu se takoj proda. Naslov v upravi. 339

Smrekovega lesa, lepega, 35 kub. metrov na ko- renini se proda. Kje, pove uprav- ništvo. 340

Dober, lep konj se pro- da, za- menja se tudi za dobro kravo- mlekarico. Prodajo se tudi raz- ni težki vozovi. Vpraša se v trgovini na Glavnem trgu št. 4 v Mariboru. 338

Pozor! Proda se po ceni ključavničarsko orodje, Maribor, Splavarska ul. št. 3. 1-2 331

Upokojen sod. oficial zmožen vsakega pisarniškega dela, išče primerne službe v Mariboru. Naslov v upravnistvu 1-2 333

Posestva po 34, 30, 14 oralo- v z vinogradom sadonosnikom, gozdom, poljem, živino ter vilo. Dve najlepši, trinadstropni hiši v Mariboru zelo ceno. Trgovska hiša, ki se da tudi za tovarno porabiti. Vila 6 km od Maribora z veli- kim vrtom 140.000 K. Paromlin in žaga pri Mariboru. Hotel z kavarno in vinsko trgovino se prodajo potom pisarne nepre- mičin Zagorski, Maribor, Bar- varska ul. 3.

Posestvo pri Mariboru 34 orolov gozda, njiv, sadonosnika in vinograda z lepo opremljeno vilo. Cena 700.000 K. Posestvo 14 orolov. Pisarna nepremičnin Zagorski, Maribor, Barvarska ul. 3.

Malo posestvo,

zelo čedno v najboljšem stanju z dvema hišama, po ena kuhinja in dve sobi, shramba za jestvine, veranda, klet, prostra- no poslopje, studenec, vrt za zelenjavo, sadonosnik in njiva, vse doma tik glavne ceste, rav- na lega, pol ure od Maribora, se takoj proda. V hišo se ku- pec lahko takoj naseli. Natanč- nejša pojasnila se dobe na Teznu št. 37 pri Mariboru. 1-2 337

Starorenomirana trvdka

Alojzij Zoratti cerkveni pozlatař, specialist v restavriranju oltarjev, kipov, umetnin itd. se priporoča čč. duhovščini za naročila. Mojestersko delo. Zmerne cene. Skladišča poljskih križev in 4-108 razpel. 254

MARIBOR, Strossmajerjeva 3.

LIVARNA

ZA

ZVONOVE IN KOVINE

POPREDI DENZELA SINOV

MARIBOR : KOPALIŠKA ULICA 9

je zopet v obratu!

CERKVENE ZVONOVE

izdeluje surove litve v vseh kovinah in zlit- vinah (bron, medenina, aluminij itd.)

UMETNA LIVARNA

RELIEFI, CERKVENI SVETILNIKI

Vsa oprema za žgalnico, kletarstva, pivo- varne, opreme za plin in vodovod, opreme za cevi, pipe za pivo, uteži iz medenine last- nega izdelka. Popravljalnica za brizgalne itd.

141

Ing. J. & H. Bühl.

156

NAZNANILO.

Splošna zavarovalna družba »Jugoslavija« je po- leg že obstoječega glavnega zastopstva v Mariboru za požarno zavarovanje, ustanovila tudi še oddelek za življensko zavarovanje s posebnim glavnim za- stopstvom, istotako v Mariboru.

Začasna pisarna se nahaja

v Mariboru, Aleksandrova cesta 25.

Iščejo se torej stalni potovalci, kateri so že v tej stroki delovali. Plačilo po dogovoru.

„Jugoslavija“ splošna zavarov. družba

Ravnateljstvo za Slovenijo v Ljubljani. 336

FRANC KRAJNC,

1-3 slikar 329

MARIBOR, Cvetlična ulica 8.

Absolvent monakovske in dunajske umet. obrtne šole. Izvršuje slikanje sob, napisov, pokrajin, dekoracij in portretov po ceni.

Spodnještajerska ljudska posojilnica

Stolna ulica št. 6. v Mariboru reg. zadr. z neom. zav.

Obrestuje vloge po 4% in 4 1/4%

Daje posojila na vknjižbo ali poroštvo. Stroški so neznatni, ker oskrbi zavod vknjižbo brezplačno. 135

Za varnost vlog jamči rezervni sklad, na- ložen v vinogradnem posestvu, v hiši in stav- biščih na najlepšem prostoru v Mariboru.

Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica sama.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. v LJUBLJANI

je otvorila svojo

PODRUŽNICO V MARIBORU

na Koroški cesti št. 1, I. nadstropje.

Štev. poštno ček. urada: 12.445.

Telefon št. 311.

Podružnica izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle pod najugodnejšimi pogoji. Prodaja srečke državne razredne loterije. Sprejema prijave za subskripcijo delnic III. emisije Zadružne gospodarske banke.